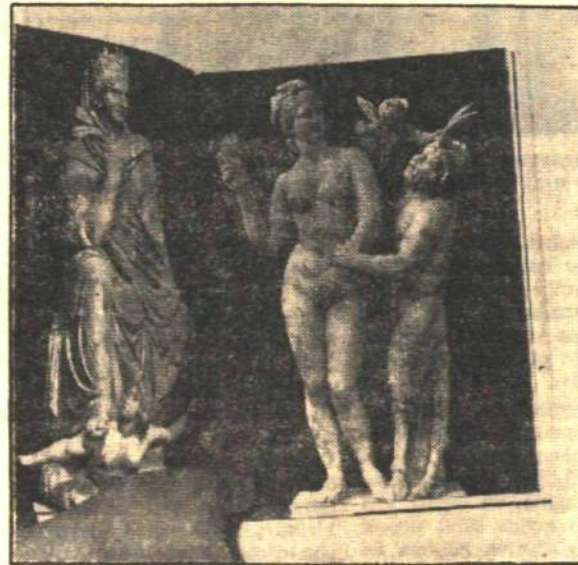

Tarihî eserler özel posta kanalıyla

Bir Amerikalı
Türkiye'den kaçırdığı
Arkeolojik eserlerle
özel müze kurdu

Hikmet ÇETINKAYA

İZMİR — Türk arkeologları, tarihi eser kaçakçı-
larının her geçen gün biraz daha geliştiğini ve son 5
yıl içinde en az 50 milyon lira değerinde tarihi eserin
yurt dışına kaçırıldığını söylemişler; «Türkiye'de ta-
rihi eser kaçakçılığını yapanlar, merkezi Amerika'da
bulunan bir şebekeye mensuplardır. Bu şebeke men-
supları arasında ülkemizde görevli diplomatlar, bar-
ış gönüllüleri ve subaylar vardır» demişlerdir.

Ülkemizden kaçırılan tarihi eserlerle ilgili bir dergide
yer alan Afrodit heykeli

Amerikan Posta Ofisi

Merkezi Amerika'da bulunan şe-
bekenin Avrupalıların belli başlı şe-
hirlerinde büroları bulunduğunu
ve Türkiye'den kaçırılan eserle-
rin buralarda satıldığını öne sü-
ren Türk arkeologları daha sonra
şunları söylemişlerdir:

«İkili anlaşmalara göre, Türk
makamlarınca her türlü kontrol-
den uzak A.P.O. (Amerikan Posta
Ofisi) vâsıtasıyla kaçakçılık hâlen
yapılmaktadır. Gözlerimizin önün-
de, milyonlarca lira değerinde ta-
rihi eser, yurt dışına kaçırılmak-
ta, hükümet buna seyirci kalmak-
tadır. Tarihi eser kaçakçılığı ya-
panlar arasında tanınmış diplomat-
lar vardır. Hükümet bir skandala
sebeplenecek için, bu işe göz
yummaktadır. Müze müdürleri ve
bizler ilgili makamları uyarmamı-
za rağmen, kaçakçılığın önüne ge-
çilemiyor.»

Amerika'da müze kurmuş

Yabancı dergilerde, ülkemizden
kaçırılan tarihi eserlere ait yazı
ve resimlerin yayımlandığını belir-
ten Türk arkeologları, Anadolu'yu
karış, karış gezen barış gönüllüle-
rin «bindallı» diye bilinen gümüş

ve altın işlemeli giysileri köylüler
den toplayıp A.P.O. vâsıtasıyla dı-
şarıya çıkardıklarını da eklemi-
şlerdir.

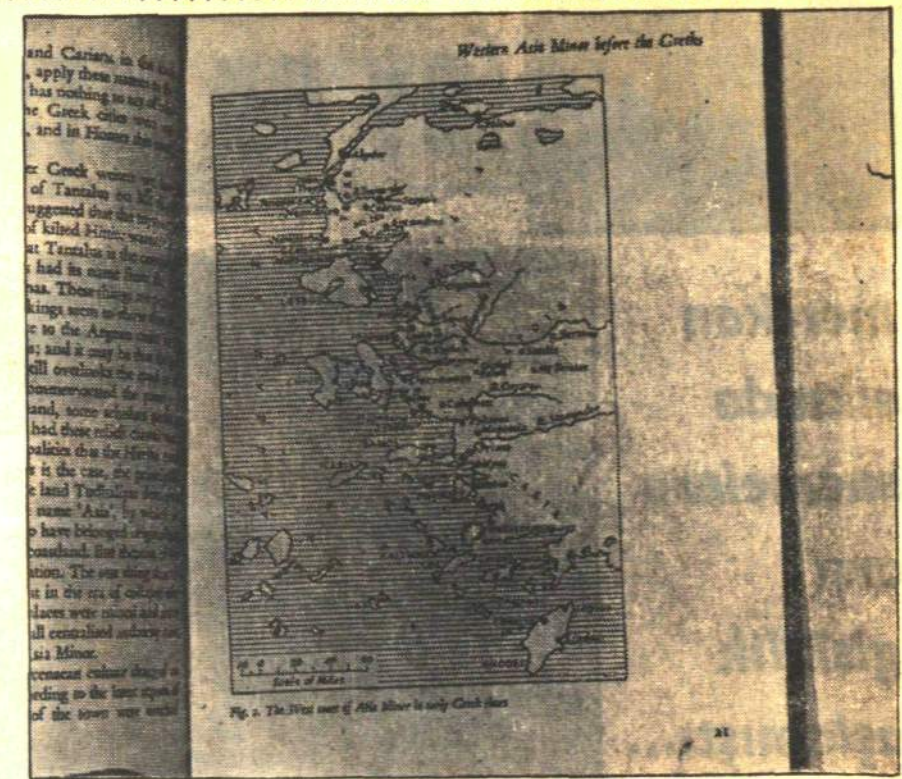
Bir süre önce Bodrum'da kazı
yapan Amerika'lı Peter Truckman
adlı arkeologun Türkiye'den ka-
çırdığı tarihi eserlerle Amerika'da
müze kurduğunu ve böylece mil-
yoner olduğunu öne süren Türk
arkeologları, «Bir Amerikan der-
gisinde Peter Truckman'ın röporta-
jı çıkmıştı. Burada Türkiye'de ka-
zı yapan arkeolog, tarihi eser ka-
çakçılığı yaptığını açıkça söylü-
yordu. Gururla müze kurduğunu ve
zengin olduğunu belirtiyordu» de-
mişlerdir.

Önleyici tedbirler

Türk arkeologları, tarihi eser
kaçakçılığının önlenmesinin ko-
lay olduğunu, bugün Türk arke-
ologlarının kazı yapabileceklerini
fakat iş başına gelen hükümetle-
rin nedense tarihi eser kaçakçılı-
ğı konusuna önem vermediklerini
ifade ederek şunları söylemişler-
dir:

«Yabancıların Türkiye'de kazı
yapmaları önlenmelidir. Bu işi
Türk arkeologları yapmalıdır. Mü-
zelerde sıkı güvenlik tedbirle-
ri alınmalıdır. Hattâ, tarihi eser-
lerle ilgili kanun hazırlanmalı-
dır.»

yurt
dışına
kolayca
çıkıyor

Türkiye'nin batısındaki tarihi eserlerin yerlerini haritada gösteren bir yabancı dergi
Topraktan çıkan tarihi yapıtları gösteren bir broşür

Maliye Bakanlığında bildirilmiştir

223 sayılı Kanuna göre çıkarılmış bulunan 1961 ilâ 1967
yıllarına ait tasarruf bonolarının değiştirilmesi işlemlerine
1 Ağustos 1969 tarihinden itibaren başlanacaktır.

Bu değiştirme, bono sahiplerinin Türkiye'nin iktisadi kal-
kınmasına «gerçek tasarruflarıyla» ve daha etkili bir şekilde
yardımcı olabilmeleri için yapılmaktadır.

Değiştirmede uygulanacak esaslar, yurttaşlarımıza en az
kültür yükleyecek şekilde tesbit edilmiştir:

Değiştirmenin amacı:

Bilindiği gibi, 1961 yılında çıkarılan 223 sayılı Kanunun
uygulanmasında, bir taraftan bonoların isme yazılı olarak da-
ğıtılmaması, öte yandan düşük ücretlerden de tasarruf bo-
nosu alınması, bunların uzun yıllar satış konusu yapılmasına
sebebiyet vermiş ve tasarruf sahibinin menfaati büyük ölçü-
de hâleldir olmuştur. İşte bu sakıncaları önlemek için 930
sayılı Kanunla aylık fiilen 1366 liraya kadar olan ücret gelir-
leri, bono kesintisinden istisna edilmiş ve ayrıca nama mu-
harrerlik müessesesi getirilerek bonoların isme yazılı şekil-
de ihraç ve dağıtımı mümkün olabilmıştır.

Ne var ki, 930 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe
kadar ihraç edilmiş ve mükelleflere intikal etmiş bulunan
1961 ilâ 1967 yıllarına ait bonolar, halen tedavül konusu ol-
maya devam etmektedir. Halbuki ve bilindiği gibi, tasarruf
bonosu, kamu kesimine aktarılabilecek gerçek tasarrufların te-
mini için ihdas edilmiştir. Tedavül keyfiyeti, tasarruf bonola-
rından elde edilen hasılatın gerçek tasarruf karakterini orta-
dan kaldırmaktadır. Bu sebeple de, tasarruf bonosu hâsılatı
Türkiye'nin iktisadi kalkınmasında kendisinden beklenen et-
kiyi gösterememektedir.

Bu itibarla, halen verilmekte olan yeni tasarruf bonola-
rında olduğu gibi, 1961 ilâ 1967 ihraçlı bonoların da, tedavülü-
nün önlenmesi için, isme yazılı hale getirilmesi icap et-
mektedir. İşte değiştirme esas amacı budur. Öte yandan
aynı yıllara ait tasarruf bonolarının tedavül etmesinden doğ-
an gelirlerin vergilendirilmesi, 930 sayılı Kanunun 2 nci ama-
cını teşkil etmektedir.

1961 ilâ 1967 yıllarıyla ilgili tasarruf bonolarının vergili ve
vergisiz olarak yeni bonolarla değiştirilmesine ait esaslar aşağı-
da açıklanmıştır:

VERGİSİZ DEĞİŞTİRME:

Mükellefler tarafından ibraz edilecek tasarruf bonolarının
vergisiz olarak değiştirilebilmesi için, 223 sayılı Kanuna göre
doğrudan doğruya Hazine'den alındığının aşağıda ayrıca izah
edilen esaslara göre tevsiki şarttır.

VERGİLİ DEĞİŞTİRME:

Değiştirme sırasında doğrudan doğruya Hazine'den alındı-
ğı tevsik edilemeyen gerek nama yazılı durumda olan ve ge-
rekse hâmileli yazılı hale gelmiş bulunan tasarruf bonoları
bedelleri kazanılmamış gelir olarak vergilendirilecektir. De-
ğiştirmede 1961 yılı ihraçlı tasarruf bonoları için bono bedeli-
nin % 20'si; müteakip yıllarda ihraç edilenler için ise bono
bedelinin % 40'ı vergi karşılığı tutulacak ve bakiyeler için ye-
ni bono verilecektir.

Değiştirmenin süresi:

Değiştirme işlemlerine 1 Ağustos 1969 tarihinde başlanacak

vergisi mükellefi olanlar vergisiz değiştirme beyannameleri-
ni bağlı oldukları vergi dairesine vereceklerdir.

3 — Yukarıda bir ve iki numaralı fıkralarda gösterilen mü-
kellefler dışında kalan bono sahipleri, vergisiz değiştirme beyan-
namelerini ikametgâhlarının bulunduğu yer vergi dairesine ve-
receklerdir.

Vergisiz değiştirme beyannamelerinin temin edileceği mer-
ciler:

Tasarruf bonolarını vergisiz olarak değiştirmek isteyenler ver-
gisiz değiştirme beyannamelerini aşağıda gösterilen mercilerden
alacaklardır.

1 — Vergisiz değiştirme beyannamelerini çalıştıkları idare,
kurum ve müesseselere verecek olanlar, beyannamelerini bu mer-
cilerden temin edeceklerdir.

2 — Beyannamenin verileceği tarihte gelir veya kurumlar ver-
gisi mükellefi olanlar, vergisiz değiştirme beyannamelerini bağlı
oldukları vergi dairesinden temin edeceklerdir.

3 — Yukarıda 1 ve 2 numaralı fıkralarda gösterilen mükellef-
ler dışında kalan bono sahipleri, vergisiz değiştirme beyanname-
lerini ikametgâhlarının bulunduğu yer vergi dairesinden alacak-
lardır.

Vergisiz değiştirme beyannamesinin şekli ve doldurulması:

Tasarruf bonoları vergisiz değiştirme beyannameleri 4 sahi-
felik bir dış yaprakla 7 adet ek yaprağın birlesmesinden mey-
dana gelmektedir. Tasarruf bonosunun elde edildiği her kaynak
için bir ek yaprak ihdas edilmiştir. İktisap kaynaklarına göre
hazırlanan ve isimlendirilen ek yapraklar şunlardır:

1 — 7/1 numaralı yaprak, ücret ve ücret sayılan ödemeler do-
layısıyla alınan tasarruf bonolarının;

2 — 7/2 numaralı yaprak, gelir ve kurumlar vergileri mükelleflerince, bu vergilere ilişkin olarak alınan tasarruf bonolarının;

3 — 7/2-a numaralı yaprak, 223 sayılı Kanunun 4'üncü mad-
desi gereğince kesilen ve beyanname ile bildirilmeyen tasarruf
bonolarının;

4 — 7/3 numaralı yaprak veraset yolu ile intikal eden tasarruf bonolarının;

5 — 7/4 numaralı yaprak Millî Piyango, Spor - Toto ve Banka ikramiyeleri dolayısıyla alınan tasarruf bonolarının;

6 — 7/5 numaralı yaprak veraset ve intikal vergisi mükellefiyeti dolayısıyla alınan tasarruf bonolarının;

7 — 7/6 numaralı yaprak gayrimenkullerin ivaz mukabil intikalı dolayısıyla alınan tasarruf bonolarının;

7 numaralı dış yaprak ise, tasarruf bonolarını değiştirecek olanların kimliği ile ek yapraklarda bildirilen bonoların topluca gösterilmesine tahsis edilmiştir.

Bono sahipleri hangi kaynaktan tasarruf bonolarını elde etmiş ise, o kaynakla ilgili ve yukarıda ayrı ayrı gösterilmiş bulunan ek yaprağı veya yaprakları dolduracaklar ve bunları dış yaprağa bağlayarak ilgili merci veya kuruma vereceklerdir.

Tasarruf Bonosu vergisiz değiştirme belgesinin verilmesi:

Vergi dairesi ve saymanlıklar, tasarruf bonosu vergisiz değiştirme beyannamelerinin incelenmesinden sonra beyanların doğruluğu ölçüsünde düzenleyecekleri vergisiz değiştirme belge-
lerini doğrudan doğruya bono sahiplerine teslim edeceklerdir.

Broşürde el sanatının güzelliklerini gösteren tarihi vazolar da yer almıştı

Yabancı bir dergide kaçırılan tarihi eserlerden ikisi görülüyor